

INHALT

VORWORT. Heiko A. Oberman	V
EINLEITUNG. Christoph Burger	IX
I. Überlieferung	IX
II. Die Entstehung des Werkes	XIV
III. Aufbau und Inhalt	XXI
IV. Einrichtung der Edition	XXV
1. Der Text	XXV
2. Textkritischer Apparat	XXV
3. Kommentierender Apparat und Register	XXV
4. Zur Druckeinrichtung	XXVI
ABKÜRZUNGEN	XXVIII
QUELLENVERZEICHNIS	XXX
LITERATURVERZEICHNIS	XLVI

COELIFODINA

Titelholzschnitte

Epistola reverendissimi domini legati ad collectorem huius Coelifodinae	1
Coelifodina est duplex: Una Latina . . . Altera vulgaris	2
Epistola. Reverendissimo . . . domino Hermanno	3

*

PRIMA PARS COELIFODINAE. DE PASSIONE DOMINI	7
DE QUINQUE VITIIS PRAEDICANTIIUM PASSIONEM DOMINI	7
DE QUINQUE VITIIS AUDIENTIUM PASSIONEM DOMINI	10
THEMA PASSIONIS DOMINICAE	11
DIVISIO PASSIONIS DOMINICAE	12
Prima pars dominicae passionis	14
Secunda pars passionis dominicae	21
Tertia pars passionis dominicae	28
Quarta pars passionis dominicae	31
Quinta pars passionis	33

Sexta pars passionis	35
Septima pars passionis	36
Octava pars passionis	48
De margarita passionis Christi vel fasciculo myrrhae	60
Statio	62
dilectionis approbatio	62
loci designatio	67
societatis nominatio	68
Respectio	73
Allocutio	76
Commendatio	77
Acceptatio	82
Sequitur textus	87
De fructibus et modis meditandi passionem domini nostri Iesu Christi	98
De fructibus seu utilitatibus meditationis passionis dominicae	98
De variis modis meditandi passionem domini Iesu	106
contemplari crucem sanctam	106
contemplari matrem stantem	108
contemplari filium pendentem	108
De modo legendi librum vitae exterioris	108
De modo legendi et meditandi quinque vulnera	109
De modo meditandi quinque plagas Christi	112
De modo exercitandi se in passione domini per totam diem et noctem	114
De modo legendi librum vitae interioris	120
De dolore exteriori sive passionis Christi	120
De dolore interiori sive compassionis Christi	121
De dolore interiori sive compassionis beatissimae Mariae virginis	129

SECUNDA PARS PRINCIPALIS COELIFODINAE. DE COGITATIONIBUS ET PRAECIPUE BLASPHEMIAE 139

AN QUIS COGITATIONIBUS PECCARE POSSIT	139
DE CAVENDO QUINTUPLICI CONSENSU	140
primus consensus: plenus	140
secundus consensus: semiplenus	140
tertius consensus: interpretativus	142
quartus consensus: condicionatus	143
quintus consensus: occasionatus	143
DE COGITATIONIBUS BLASPHEMIAE NON CURANDIS	144
De remediis contra cogitationes blasphemiae	144
primum remedium: incurationis	144
secundum remedium: irrisionis	145

tertium remedium: impositionis	145
quartum remedium: continuationis	146
quintum remedium: appellationis	147
DE DESCENSU COGITATIONUM IN DETERIUS	147
prima ruina: nocivae cogitationes (quinque gradus)	149
secunda ruina: nocivae sensitivae operationes (quinque gradus)	150
tertia ruina: facti iteratio et consuetudo (quinque gradus)	157
TERTIA PARS PRINCIPALIS COELIFODINAE. DE MODO BENE MORIENDI	161
DE CAUSALITATE MORTIS	161
In sententia mortis debemus:	
admirari lucidissimam sapientiae dei claritatem	162
formidare rectissimam dei iustitiae aequitatem	163
amare dulcissimam (misericordiae) dei benignitatem	164
commendare invictissimam potentiae dei insuperabilitatem	166
DE ABBREVIATIONE VITAE VEL PERIODI NATURALIS	168
Decem causae immaturae mortalitatis sunt:	
dominum vitae per peccata offendere	168
esse arborem inutilem et domino vitae non fructificare	173
in caulis Christi esse ovem morbidam et alios per scandalum depravare	176
in adversitatibus praesentis vitae contra dominum vitae querulari et murmurare	178
in prosperis huius vitae nimium delectari et res pereuntes nimium amare et propter hoc peccare	180
medicinam vitae spirituales inhonorare	181
medicinalia naturalia et salutaria a deo data et commendata minime curare	189
ne contingat eos in deteriores statum declinare	190
quia non est mundus dignus eorum praesentia adiuvari	192
quod aliqui petunt a praesenti tristitia liberari	193
DE COGITATIONE VEL MEDITATIONE MORTIS, QUAM SIT UTILIS	194
Octo utilitates meditationis sunt, quia facit hominem:	
prudentem	195
se ipsum cognoscentem	198

de praeteritis peccatis poenitentem	199
futura peccata caventem	200
temptationes vitiorum vincentem	200
vana et transitoria spernentem	201
in bonis operibus se exercentem	203
laetius morientem	203
DE ACCEPTIONE VEL BONO USU MORTIS AD MERENDUM REMISSIONEM POENAE	
ET CULPAE	204
primum corollarium	205
secundum corollarium	207
tertium corollarium	207
Quattuor viae ad regnum, quas Christus docuit:	
in vita: per violentiam	210
per emptionem	210
per orationem	210
in morte: per bonum usum mortis	210
De arte bene moriendi	210
Ista ars continet in se decem bona salutaria:	
divini timoris	210
propriae cognitionis	211
iustitiae approbationis	211
Christi cognitionis	213
prudentialis adeptiois	217
virtutum theologiarum acquisitionis	217
bonae voluntatis	220
fortitudinis apprehensionis	222
devotae orationis	222
oboedientiae consecutionis	224
Pro quo notandum [Zusammenfassung und Ergänzung]	224
QUARTA PARS PRINCIPALIS TOTIUS COELIFODINAE	228
DE SEPTEM CONFORTATIVIS PECCATORIS,	
NE DESPERET IN EXTREMIS	229
PRIMUM CONFORTATIVUM: IMMENSA DEI BONITAS	229
SECUNDUM CONFORTATIVUM: INEFFABILIS CHRISTI PIETAS	230
TERTIUM CONFORTATIVUM: MATERNALIS BEATISSIMAE VIRGINIS MARIAE CARITAS	232
QUARTUM CONFORTATIVUM: FRATERNALIS SANCTORUM AMICABILITAS	236
Septem moventia ad fraternalem amicabilitatem:	
divina ordinatio	236
malorum nostrorum inspectio	237

Sed diceret quis contra praedicta	241
vitae transactae recordatio	244
propria obligatio	245
laborum ipsorum promotio	246
potentiae eorum maioratio	247
devotorum sedula acclamatio	250
QUINTUM CONFORTATIVUM: SACRAMENTORUM CHRISTI FRUCTUOSITAS	255
De poenitentia exeuntium	256
De communicatione exeuntium seu sacramento eucharistiae	265
quot modis consideretur	265
quot modis aliquid sub hoc sacramento esse dicatur	266
aliquae quaestiones et considerationes	268
An deitas sit ibi in tribus personis ex concomitantia	268
Utrum communio sub utraque specie sit de necessitate salutis	272
De utilitate eucharistiae vel missae	281
Quomodo sub tam modica hostia tam magnus vir possit contineri	282
Quomodo potest idem corpus in tot particulis contineri	282
Quomodo iste panis dicitur esse pinguis	283
Pinguedo tria habet in se	283
Quattuor bona, quae operatur hoc sacramentum	288
Quomodo hoc venerabile sacramentum exeuntibus specialiter sit necessarium, utile atque salutare	290
De extrema unctione	292
De periculosis erroribus contra sacramentum sacrae unctionis	292
De effectibus vel fructibus extremae unctionis	294
Pro clariori intellectu doctorum advertendum	301
Quibus debet dari hoc sacramentum?	301
Pro clariori intellectu praecedentium moveo aliquas quaestiones valde utiles	308
SEXTUM CONFORTATIVUM: INDULGENTIARUM ECCLESIAE VERITAS	313
Quaestio prima: An indulgentiae sint	313
probatum auctoritate triplici	314
ostenditur ratione triplici	317
declaratur ex frequentatione	318
Quaestio secunda: Indulgentiae quid sint	320
Quaestio tertia: A quo indulgentiae conferantur	323
Pro clariori intelligentia possunt moveri aliqua dubia	326
Quaestio quarta: Quot modis indulgentiae conferantur	330
Quid sit quadragena, septena, carena indulgentiarum	331
Quaestio quinta: Indulgentiae unde originentur	334
Sed diceret quis contra quattuor praedictos thesauros	335

Quaestio sexta: Indulgentiae quibus prosint	337
De excommunicatione	337
Quid sit et quotuplex et quid operetur	338
Confirmatur responsio ex argumentis pro parte affirmativa	339
Quomodo excommunicatio et peccatum requirant distinctas formas absolutionis	341
Absolutio ab excommunicatione debet semper praecedere absolutionem a peccatis	342
Quae sint formae absolutionis ab excommunicatione et a peccatis	343
De illegitima absolutione	345
De condicionibus necessariis absolventi in absolutione sacramentali	345
Prima condicio: Sanctitas vel dignitas in consecratione	345
Sanctitas	345
Dignitas	346
Sacerdos novae legis excellit omnes:	
sacerdotes veteris legis	346
reges et principes	348
angelos	350
Secunda condicio: Auctoritas in iurisdictione	350
Potestas ordinis	351
Potestas iurisdictionis	354
Tertia condicio: Prudentia in executione	356
ut debite intendat actu vel habitu	356
ut absolvendos absolvat	356
ut non conditionaliter absolvat	359
De condicionibus necessariis ex parte absolutionis sacramentalis in se	361
Prima condicio: Absolutio sacramentalis in se non debet esse condicionata	361
Secunda condicio: Absolutio sacramentalis non debet esse nociva	361
Tertia condicio: Absolutio sacramentalis debet esse indicativa et assertiva	366
De condicionibus necessariis quantum ad confitentem, scilicet quod sit contritus,	
attritus et confessus	371
Quaestio septima: Quomodo sit indulgentiis utendum	372
Primo est eis utendum prudenter	373
Quinque utilitates vel facultates confessionalium sive litterarum	373
Prima utilitas: In vita semel plenissima remissio	373
Secunda utilitas: in non reservatis sedi apostolicae totiens quotiens absolutio	374
Tertia utilitas: in vera morte plenissima remissio vel absolutio a culpa et a poena	375
Quarta utilitas: in morte formidata, non tamen secuta, plenissima remissio vel	
absolutio	375
Quinta utilitas: omnium suffragiorum totius ecclesiae pro se vivente et pro	
parentibus, amicis et benefactoribus defunctis perpetua participatio	375
Triplex est participatio vel communicatio procedens ex intentione dirigentis vel	
ordinantis	377
Differentia inter participationem fraternalem et indulgentialem	379
Participatio fraternitatis est melior quam participatio indulgentialis	380
Quomodo confraternitas sit melior et fructuosior indulgentia	381
Primus fructus: illuminationis	381

Secundus fructus: impetrationis	381
Tertius fructus: augmentationis	386
Quartus fructus: praeservationis	388
Quintus fructus: liberationis	391
Sextus fructus: satisfactionis	392
De fructu satisfactionis quantum ad vivos	392
De fructu satisfactionis quantum ad defunctos	393
Per suffragia ecclesiae	393
Animae defunctorum solvuntur:	
oblationibus sacerdotum	393
precibus sanctorum	395
eleemosynis carorum	396
ieiunio cognatorum	397
Per modum indulgentiae	397
Secundo: Quomodo fideliter sit utendum indulgentiis	398
Tertio: Quomodo indulgentiis confidenter utendum sit	401

Reverendissime pater, inclite praesul, princeps illustrissime! [Widmungsschreiben des Paltz an den Erzbischof Hermann von Köln] 404

ADDITIO QUaedam COELIFODINAE:

DE SEPTIMO CONFORTATIVO PECCATORIS, NE DESPERET IN EXTREMIS: IUBILAEI

COPIOSITAS	405
Quaestio prima: Iubilaeus unde oriebatur	405
Respondetur distinguendo, an loquamur de iubilaeo	
quantum ad causam principalem	405
quantum ad causam occasionalem	406
quantum ad derivationem nominalem	406
Quaestio secunda: Iubilaeus quare instituebatur	407
Respondetur, quod propter tria:	
propter populi Iudaici eruditionem	407
propter generationis Christi certificationem	407
propter veri iubilaei figurationem	407
Iubilaeus novae legis generalis	408
Iubilaeus novae legis specialis	408
Quaestio tertia: Quid in iubilaeo operabatur	409
Quare in iubilaeo novae legis non omnia servantur litteraliter	410
Quaestio quarta: Quare iubilaeus sub anno quinquagesimo celebrabatur	410
Quare quinquagenarius remissioni potius conveniat quam alius numerus	412
Quaestio quinta: Quare in nova lege iubilaeus non semper in anno quinquagesimo observatur	412
Quaestio sexta: An iam temporis expediat, quod iubilaeus per universam ecclesiam deducatur	416

Respondetur, quod sic	
propter ecclesiae necessitatem	416
propter humani generis defectibilitatem	416
propter temporis opportunitatem	418
propter thesauri abundantiam	419
propter sacrarum scripturarum illuminationem	420
Quaestio septima: Quid sit faciendum, ut gratia iubilare obtineatur	421
Respondetur, quod quis debet	
se diligenter recolligere	421
humiliter confiteri	421
implere ea, quae in bulla continentur	421
Quaestio octava: Quid debeat inducere sacerdotes, praedicatores et confes- sore, quod iubilare ab eis promoveatur	422
iubilare consecutio	422
populi concursio	422
efficacissima auxiliatio	422
maxima fructificatio	422
Quaestio nona: An sit credendum, quod per iubilare et indulgentias ani- mabus in purgatorio veraciter subveniatur	423
De intentione papae pro animabus in purgatorio	423
Prima quaestio: An papa possit dare indulgentias pro animabus in purgatorio detentis	423
Probatur auctoritate:	
theologorum	424
iuristarum	427
pontificum	427
Probatur ratione:	
thesauri indulgentiarum copiositas	430
potestatis plenitudo	430
recipientium dispositio	431
Probatur rationum contradicentium invincibilitate sive imbecillitate:	
ex parte eius, qui facit indulgentias	432
respectu causae indulgentias promoventis	435
ex parte animae indulgentias percipientis	435
Secunda quaestio: An papa dando indulgentias ad purgatorium teneatur habere causam, vel an possit absolvere solo verbo	436
Tertia quaestio: An iam temporis expediat dare indulgentias pro animabus in purgatorio detentis	436
Respondetur, quod sic	
propter viventium tepiditatem	436
propter morientium nuditatem	437
propter purgandarum acerbitem	437
Quarta quaestio: An papa per indulgentias possit exspoliare purgatorium	437
quantum ad eius absolutam iurisdictionem	438

quantum ad eius ordinatam executionem	440
quantum ad divinam acceptationem	440
Quinta quaestio: An liceat disputare de potestate papae vel praelatorum	440
De impletione causae pro animabus in purgatorio detentis	441
Primum dubium: An papa existens in peccato mortali possit intentionem suam ad purgatorium dirigere	441
Secundum dubium: An homo existens in peccato mortali possit causam, pro qua indulgentia animabus in purgatorio datur, implere	441
Tertium dubium: An quilibet devotus indulgentias suas, quas meretur, possit pro animabus defunctis offerre	443
De dispositione et capacitate animarum ex parte indulgentiarum	444
Primum dubium: An indulgentiae possint prodesse baptizatis baptismo flaminis	444
Secundum dubium: An indulgentiae possint prodesse non baptizatis	445
Tertium dubium: An indulgentiae possint prodesse damnatis	446
Modus dicendi communis	446
Modus dicendi magis specialis	447
Quartum dubium: An animae sub inaequali poena detentae in purgatorio aequaliter possint per indulgentias liberari	449
Quintum dubium: An sit cessandum a suffragiis defunctorum, postquam aliquis amicos suos indulgentialiter liberavit	449
Quaestio decima: An is, qui iubilaeum vel plenissimam consecutus est indulgentiam, statim moriens evolet quamlibet poenam evadens purgatorium	451
probat de plenissima indulgentia	451
probat de iubilaeo	451
si autem loquamur solum de plena vel plenariore indulgentia	452
Sed diceret quis contra praedicta: Manent reliquiae peccatorum et habitus vitiosi	453
Sed diceret quis: Fomes et habitus sunt utique corruptiones	455
Sunt autem contra praedicta quaedam argumenta	456
De modo promulgandi iubilaeum sive indulgentias plenissimas	461
De exercitiis infernalibus, quos Lucifer mittit adversus indulgentias	462

*

Raymundi ad illustrissimos senatores Romani imperii Nurenbergae commorantes epistola	464
Raymundi cardinalis ad Helvetios epistola	473
Contenta in Coelifodina	478

REGISTER

Bibelstellen	483
Quellen	497
Moderne Autoren	518